

MAZÁN TŰL

Politikai napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Kiadóhivatalban átvéve:
 Éves ár 16 k.
 Féléves ár 8 k.
 Helyben hához hordva:
 Éves ár 20 kor.
 Féléves ár 10 k.
 Postán szállítva:
 Éves ár 24 kor.
 Féléves ár 12 k.
 Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.
 A szerkesztőség kéziratok vissza-
 adására vagy megőrzésére nem
 vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadó-
 hivatalhoz intézendők.

XXII. évfolyam 295. szám. Nagyvárad Szerda, 1916 december 27.

A béke útján.

Wilson békejegyzéke.

Wilson jegyzékét átadták úgy Magyarországnak és Ausztriának, mint általában az összes hadviselő államoknak. A jegyzék többek közt a következőket mondja:

Az egyesült Államok elnöke reméli, hogy a császári és királyi kormány figyelembe veszi, hogy a javaslatot barátságos indulattal teszi és hogy nemcsak egy barát, hanem egy semleges nemzet is javasolja, amelynek érdekait a háború súlyosan érinti. A javaslat abból a gondoskodásból ered, hogy a háborúnak minél előbb véget szakadjon, de az Egyesült Államok gondoskodni akarnak róla, hogy érdeküket a háború folytatása esetén a legjobb módon biztosítsák.

Az elnök javaslatára a központi hatalmak jegyzéke semmiféle hatással sem volt és a központi hatalmak meg nem kapták a választ a jegyzékre, de megvolt róla győződés, hogy javaslat a béke ügyére, más hasonló célra a javaslatnál egyenlően hatásosabb lehet. Az elnök ezzel a kéréssel adja át javaslatát, hogy segít érteke szerinti méltasság úgy, mintha más körülmények között lépett volna fel vele.

Az elnök azt javasolja, hogy minél előbb keressenek alkalmat ahhoz, hogy az összes hadviselő államok kifejtessék nézetüket arról, hogy milyen feltételekkel lehetne a háborút befejezni és hogy milyen megállapodások lehetnének kötelező bizton-ságok megújulása ellen és hasonló körülmények a jövőben való kitérés ellen. Ennek olyan módon kellene megtörténni, amely lehetővé teszi a kölcsönös véleményeknek feztelen összeegyeztetését. Wilson urnak teljesen mindegy, hogy a cél elérésére milyen eszközöket használnak. Bátorodik arra a központi hatalmokra, hogy azok a célok, amelyek a hadviselő államok államférfiai szerint a háborúak a céljai és amelyeket mindkét részről ismertettek már nagyobb vonásokban, az illető országokban és az egész világon, **lényegükben azonosak.**

Ugyan úgy kívánja mindenképp a győztes népek és kis államok jogainak és kiváltságainak jövőbeli támadások ellen való biztosítást mint a most egymással hadiállapotban levő nagy és hatalmas államok jogainak és kiváltságainak biztosítását. Mindenkit féltekennyvé tenne újabb versenyző szövetségek alakulása, mindenki hajlandó a nemzetek olyan szövetségének a megalakítására, amely az egész világon biztosítaná a békét és az igazságosságot. Mielőtt azonban ezt az utolsó lépést megtennék, mindenki szükségesnek tartja, hogy a jelenlegi háború vitás kérdéseit

olyan módon rendezze, amely a háboruban résztvevő nemzetek függetlenségét, területi épségét és politikai és gazdasági szabadságát teljes mértékben biztosítja.

Mindezekelőtt a most dúló háborút kell befejezni. Hogy milyen feltételekkel történne ez, erre nézve az Egyesült Államok kormánya nem tehet javaslatot, az elnök azonban érzé, hogy joga és kötelessége a hadviselő államokat a háború befejezése körül levő nagy érdekekre figyelmeztetni, mivel attól tart, hogy a **semleges államok helyzete**, mely már most is csaknem elviselhetetlen, a jövőben egészen elviselhetlenné válik és végül, mivel leginkább attól tart, hogy a civilizációt olyan kár érheti, amelyet sohasem lehetne jóvátenni, sem pótolni. Az elnök ennél fogva teljesen jogosítottnak érzi magát arra, hogy javasolja a vélemények szembeállításának és összeegyeztetésének sürgős elvégzését és megállapítsa azokat a feltételeket, amelyek a végleges meg egyezés alapjai lehetnek a világ mindenekül óhajtott bekezdés helyreállítására.

Ha a háborút folytatni akarják, lazas lépésekben és bizonytalan célokért, amíg a hadviselő egyik vagy másik csoportja ki nem merül; ha még ezután is föl akarnak

áldozni millió és millió emberéletet, míg az egyik vagy másik fél egészen ki nem fogy az emberetből; ha olyan gyűlöletet akarnak ébreszteni és olyan kétségbeesést előidézni, amelyet azután már nem lehet enyhíteni, akkor a béke reménye és a szabad népek önkéntes közreműködése teljesen hiábavalóvá válik.

A hadviselő országok hívatott és illetékes szónokai közül senni sem ismertette azokat a határozott célokat, amelyeknek elérésére elegendő lenne a népek a háború befejezésére. A világra bízták annak a megállapítását, hogy minő végleges eredmények, a biztosítékoknak milyen kölcsönös kioserölés és milyen politikai és területi változások vagy elrendezések, sőt a katonai helyzetnek milyen stádiuma vehetne véget a háborúnak.

Meglehet, hogy a béke közelebb van, mint tudjuk és hogy azok a feltételek, amelyekhez a hadviselő felek egyik vagy másik oldalán ragaszkodnak, nem olyan megengedhetetlenek mint némelyek gondolják.

Az elnök azt hiszi, hogy az a szellem, amelyben ő beszél és azok a célok, amelyeket követ minden érdekelt félnél megértésre találunk és olyan választ remél föllépésére, amely a világ helyzetére új fényűgárt fog vetni.

Válaszunk Wilson jegyzékére.

Közvetlen tárgyalást akarunk. A béketárgyalások gyors megkezdését kívánjuk.

Budapest, dec 26. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A cs. és kir. külügyi kormány a szövetséges hatalmak kormányásával egyetértésben jegyzékét adott át a bécsi amerikai nagykövetnek, válaszul Wilson elnök memoárjára.

Utalással arra, hogy az Elnök javaslatot tett a jelenleg hadi állapotban levő hatalmakhoz a béke helyreállítására, szükségesnek tartja a jegyzékben annak hangsúlyozását, hogy minket is a barátságosnak és előzékeny ségnek az a szelleme vezet, amely az Elnök jegyzékében kifejezésre jut. Az Elnök urnak az a cél lebegett szeme előtt, hogy megteremtse a tartós béke alapjait, az utak és módok megkeresését.

A cs. és kir. külügyi kormány a cél el-

érésére legalkalmasabbnak a hadviselő államok közvetlen eszmecseréjét tartja.

A cs. és kir. külügyi kormány abban is meg egyezik az Elnök ur felfogásával, hogy csak a jelenlegi háború befejezése után lehet a jövőbeli háborúk elhárítására szolgáló nagy és kívánatos munkát elkezdni.

A cs. és kir. kormány már kijelentette a béketárgyalások megkezdésére való hajlandóságát,

tisztelettel javasolja, hogy a hadviselő államok képviselői mielőbb találkozzanak a semleges külföld valamelyik városában.

A jegyzék a szokásos udvariassági formákkal végződik.

Támad az orosz Tulceánál és Issacceánál.

Budapest, dec. 26. (Saját tudósítónktól.) Szófiából jelenti a bolgár vezérkar 26-áról: **Román front:** Dobrudzsában az ellenséges monitorok ágyúzták Tulcea városát. Több ház elhamvaszt, több asszony és gyermek megsebesült. Issacceánál az ellenség két hidat vert: egy orosz és egy román hidat. Mitör visszavonultak, az oroszok a román hidat átvitték a tulsó partra, az orosz hidat felgyújtották.

Filipescit elfoglaltuk.

Keleti harctér. Budapest, dec. 26. (Hivatalos.) Mackensen vezértábornagy hadserege. Nagy Oláhországban a harc tovább tart. Osztrák magyar csapatok a Buzeu-ból Brailába vezető vasút mindkét oldalán rohammal elfoglalják Filipesci mellett az erős orosz állásokat. Rimnicul—Sarath területén is előrehaladtunk. Az utolsó napokban Oláhországban több mint 5500 orosz foglyot szállítottunk be.

József főherceg vezérezredes hadseregharcvonala. Tulceától délnyugatra és Dornavatrától délre orosz portyázó különítmények eredménytelenül kísérelték meg állásainkat tapogatózva megközelíteni. Az Erdős Kárpátokban több ízben újra feléledt az ágyuharc.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregharcvonala. Nem volt jelentős esemény.

Olasz és délkeleti harctér. Lényeges esemény nem történt. Höfer.

Mozgolódás Ypern körül.

Berlin, december 26. A nagyfőhadtsáflás jelenté:

nyugati harctér.

Az Ypern arcvonal egyes szakaszaiban a labassai csatorna mindkét oldalán és Lens-től nyugatra a tűzérési tevékenység fokozódott. Erős angol járőrök előretöréseit több ízben visszavertük.

5500 orosz fogoly Rimnicul—Sarathnál.

Keleti harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege. A Stochod alsó folyásánál az orosz tűzéréség élénkebb volt, mint rendszeren. Lucktól északnyugatra német osztagok vállalkozása 16 foglyot eredményezett.

József főherceg vezérezredes harc vonala. A Lodova magaslaton az Erdős Kárpátokban időnkint erős ágyutüz volt. A Nagra völgyénél, Dornavatrától délre orosz portyázó osztagok előretörése megfiusult.

Mackensen vezértábornagy hadserege. A Nagycsahországi síkságon és Rimnicul—Sarathtól délre emelkedő hegy ség szelén az utolsó napokban 5500 orosz foglyot el. Már többször bevált német had osztagok a hozzájuk beosztott magyar osztrák zászlóaljakkal együtt tegnap reggel elfog lalták a szivósan védelmezett Filipesci faliut (Buzeu—Brailai vasút mellett) és az oroszoknak két oldalt csatlakozó erősen elzárt állásaikat.

Macedóniai front.

Bolgár gyalogság járőrei Morasztirtól északnyugatra sikeresen törtek előre. A Cserna környékben felváltva heves tűzérési tüzelés folyt.

Ludendorff, első főszállásmeister.

A pápa békebeszédét helyesli az olasz sajtó.

Budapest, dec. 26. (Saját tudósítók.) Luganóból jelentik: az olasz sajtó elégtel- telen fogadja a pápa válaszát Vaunutelli bi- borscsnak hozzá intézett beszédére. A lapok kiemelik, hogy a pápa beszédében semmi utalás nincs Wilsonnak a semleges államok által helyeselt jegyzőkére.

*** Helyreállott a rendes te- lefonforgalom.** A posta távirda vezérigazgatóság rendelete alapján Arad és Biharvármegyével — bele- értve Arad és Nagyvárad városokat is — a távolsági magántávbeszélő forgalom újból megnyílt. E szerint Nagyvárad és Budapest közt most már nem csak sürgős, hanem egy- szeres díjért nem sürgős magán- beszélgetések is válthatók.

HIREK

*** Rendkívüli számunk.** Ma a teg- napi ünnep dacára, rendkívüli számban tá- jékoztatjuk a közönséget az elmúlt napok eseményeiről. Holnap ismét a rendes terje- delemben jelenünk meg.

*** A királyi pár érkezése a ko- ronázásra.** Bécsből jelenté tudósítók: A királyi pár ma délelőtt Budapestra érke- zik, a magyar határon az első állomás Po- zsony lesz, ahol magyar földre lépnek. Po- zsonyban ünnepélyes fogadtatás vár rájuk. A pozsonyi polgármester a képviselőtest- let élén üdvözli a királyi párt s beszédet in- téz hozzájuk. — A királyi pár szombaton d. u. 6 órákor elutazik Budapestról.

*** A koronázási mise részt- vevői.** A koronázási misében és szertartás- ban Csernoch János biborok hercegprímás- nak a következő papok fognak szegédkezni: Segédkező főpapok: Szmrecsányi Lajos eszri érsek és Bauer Antal zágrábi érsek. Ó fel- sége a király mellett: Dr. Várady L. Árpád kalocsai érsek és gróf Széchenyi Miklós nagyvárad i. szert. püspök. Ó felsége a ki- rályné mellett: Bíró Hornig Károly bibor- nok, vesprémi püspök és dr. Glattfelder Gyula eszaki püspök. Az asszisztenciában részt vesznek Kollányi Ferenc prelátnak, jáki apát, nagyvárad i. kanonok, mint gyertyavivő és dr. Karácsonyi János o. püspök mint püs- pöki pástortörő.

*** Rendkívüli városi közgyűlés.** Nagyvárad város tanácsa, mint említettük, megszűrés tette azt az indítványt, hogy szesz- főzöt állítsa fel a város s javaslatot terjeszt a törvényhatóság elé, hogy a város kérje meg a szesz főzöt felállítására az engedélyt a pénzügyminisztertől. Ezen javaslat tárgyalá- sára rendkívüli közgyűlésre hívta össze a polgármesterhelyettes a törvényhatóság tag- jait. A közgyűlést ma, 27 én d. u. 3 órákor tartják meg.

*** Esküvő.** Dr. Guttman Jenő főorvos folyó hó 25 én tartotta esküvőjét Gerő Magdával, dr. Gerő Sándor kir. törvényszéki orvos leányával.

*** Vitkó Vilmos gyásza.** Váratlan, mély gyász sújtotta le Vitkó Vilmos posta és távirda felügyelőt neje Vitkó Vilmosné szül. Párcz Kornélia váratlan elhunytával. A méltán gyászolt urnó a szerető jó édes- anya még vidáman érte meg a karácsonyt s semmi sem mutatott a közeli gyászos végre, amikor karácsony éjjelén rosszullet fogta el hirtelen s tegnap reggel 6 órákor, életének 47 ik, boldog házassága 23 ik évé- ben hirtelen elhunyt. Férje s egyetlen leánya gyászolják. Temetése holnap reggel 8 óra- kor lesz a Szaniszló utca 65. számú gyász- háztól.

*** A Kath. Kör vetítő estéje.** Dr. Pataky Arnold egyetemi tanár tartott nagy- értékű előadást tegnap este a Kath. Kör ve- títő estélyén. Dante életét tárgyalta és a halhatatlan olasz költő művének: az isteni színjátéknak első részét, a poklot, Doré Gus- táv megrázó erejű képeiben mutatta be Dante hatalmas gondolatait. A hallgatóság egészen megtöltötte a hatalmas termet s többször megtapsolta a tudós előadót. Dr. Pataky Ar- nold ma folytatni fogja előadását s be fogja mutatni Dante nagy műveinek másik részét: a purgatoriumot és a mennyországot. E elő- adást illusztrálni fogja remek mozgóképekkel is, melyek Dante művei nyomán készültek. Az előadás kezdete délután pont 5 órákor.

*** Az Urak Mária Kongregációja** 30 koronát adományozott Vitkó Vilmosnak elhunyt alkalmával a Kath. Növendő Egye- sület anya és eszezemővédő intézete javára. Az összeget rendeltetési helyére juttatjuk.

SZINHÁZ

Heti műsor:

Szerdán este: A farsang. (Molnár Fe- renc vigjátékának bemutatója.
Csütörtökön: A farsang.
Pénteken: A farsang.
Szombaton délután: Varázskeringő.
Szombaton este: Ünnepi előadás a ko- ronázás alkalmából: A KIRÁLY HÁZA- SODIK.

Farsang. Molnár Ferenc egyik szen- zációs sikerű szindarabját, a Farsangot ma este mutatja be a Szigligeti színház, még pedig kiállítás tekintetében azzal a fényvel, amely ismét fényesen próbára teszi Erdélyi Miklós színigazgató áldozatkészségét. A Far- sang a régi pesti Redouté óriási halljában játszódik le, amelynek nagy díszlete most készül a színházi festőteremben és ismét egyike lesz azoknak a művészi produktu- moknak, mint amilyenekkel már oly sokszor gyönyörködtette a közönséget Pfeiffer szin- házi festő. A darab hősnőjét E. Kovács Mariaka játéka, aki a maga utárláhatatlan művészetével gondoskodik arról, hogy a Far- sang egyetlen színes molnárfaragot elgon- dolása se tévesszen hatást. Két partnere a színház e kiváló művésznőjének Bihari Ákos és Tóth Elek, mindketten teljes garanciái a fényes sikernek.

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR
Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY

Haszonbérbeadási hirdetés.

A nagyvárad i. szert. püspök- ség haszonbérbe adja a püspökség tulajdonát képező, Váradszőlős köz- ség határában fekvő Gubakallót a hozzátartozó vízművekkel és in- gatlanokkal.

A haszonbérlet 1917. jan. 1-én kezdődik és három évig, 1919. dec. 31 ig tart.

A haszonbérlet a megajánlandó haszonbérlet felül annak 2 százalé- kát fizeti a nyugdíjalapra s fizeti a birtok utáni adókat és közterheket.

Zárt írásbeli ajánlatok a püspök- ség jószágkormányzóságához (Rákóczi-ut 33) 1916. dec. 30. déli 12 óráig adandók be; ugyanott a rész- letes feltételek megtudhatók.

Nagyvárad, 1916. dec. 26.

Sparker Ferenc
jószágkormányzó.